



Rasspecifik avelsstrategi RAS för Lhasa Apso





Innehåll

Inledning	3
Generellt om rasen	3
Rasens historia, bakgrund och utveckling	3
Övergripande avelsmål för rasen	5
Rasens population/avelsstruktur	6
Nulägesbeskrivning.....	6
Populationsstorlek, registreringssiffror antal importörer redovisas inom () per år	6
Genomsnittlig kullstorlek	7
Inavelstrend (inavelsökning), fördelning parningar	7
Användning av avelsdjur, ålder första valpkull, avkommor per avelsdjur, barn-barn	9
Mål.....	13
Kortsiktiga och långsiktiga mål	13
Strategier	14
Prioriteringar och strategier för att nå målen	14
Hälsa	14
Nulägesbeskrivning.....	14
Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen	14
Förekomst av hälsoproblem, sjukdomar och/eller defekter; enkäter, officiella resultat i	
Avelsdata, försäkringsstatistik.....	17
Förekomst av reproduktionsproblem	17
Mål.....	17
Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål	17
Strategier	17
Prioriteringar och strategier för att nå målen	17
Mentalitet	18
Nulägesbeskrivning.....	18
Mentalitet i förhållande till rasstandarden	18
Mål.....	19
Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål	19
Strategier	19
Prioriteringar och strategier för att nå målen	19
Exteriör	19
Nulägesbeskrivning.....	19
Exteriörbedömning.....	18
Exteriöra överdrifter	21
Mål.....	21
Beskrivning av kort kortsiktiga och långsiktiga mål.....	21
Strategier	22
Prioriteringar och strategier för att nå målen	22
Summering (sammanfattning)	22
Prioritering av viktiga kortsiktiga och långsiktiga mål	22
Plan för fortsatt arbete i klubben	22
Källhänvisningar.....	22

Inledning

Det är vår skyldighet till det tibetanska folket att förvalta denna ras till kommande generationer, såsom de förvaltat denna ras i århundraden. En härlig sällskapshund som levt tillsammans med människor i många generationer och vaktat deras hem. Vi skall förvalta ett kulturarv. En hundras som ligger till grunden för många andra hundraser såsom t ex Shih Tzu.

Detta är en ras som lever väldigt länge och anses vara väldigt frisk och sund.

I rasen fanns tidigare ett hälsoprogram för PRA, nivå 3 (1999-2018) då ögonlysning krävdes för registrering av valpar. Sedan hösten 2017 finns DNA tester för denna sjukdom PRA4, vilket hjälper oss att se vilka som är fria, nedärver sjukdomen och vilka som är drabbade. Vi har vidare central registrering för (PNP) RD (ett fåtal kända fall i rasen).

Vårt första RAS antogs vid Lhasa Apso klubbens årsmöte den 15 april 2007 och antogs sedan i december samma år av SKK.

Vårt andra RAS antogs vid Lhasa Apso klubbens årsmöte den 14 april 2013, men anmärkningar fanns och vi arbetade sedan med att få fram ett nytt RAS som skulle motsvara kvalitén som SKK krävde. En komplettering till RAS sändes in 2015-01-30, vilket omfattade 2014. Denna godkändes.

Vår tredje version, den du nu ser presenterades vid Lhasa Apso klubbens årsmöte den 21 mars 2020.

Generellt om rasen

Rasens historia, bakgrund och utveckling

Från världens tak, Tibet och den förbjudna staden Lhasa och dess omgivning kommer denna ras. Från höjder över 8.000 meter i kargt, hårt klimat med stora skillnader i temperaturen har denna ras utvecklats.

Dess långa dubbla päls skall skydda mot den pinande vinden och kylan och även isolera och skydda mot värme. Den långa luggen som faller ner framför de mandelformade ögonen skall skydda ögonen från det starka solskenet som blir bländande mot det vita snötäcket. Det tjocka håret mellan tassarna håller tassarna varma och skyddade.

Rasens historia är förhöjt i dunkel liksom Tibets historia. De historiska dokument som fanns bevarade i Potala palatset flyttades eller förstördes vid den kinesiska ockupationen och har därmed inte återfunnits.

De finns dock de som hävdar att rasen existerade redan 800 år f Kr.

Rasen har haft många namn. Tibetanarna själva kallar den Seng Kyi - lejonhunden, p.g.a. dess likhet med ett lejon. Men andra namn är Abso Seng Kye.

Dali Lama gjorde till vana att skänka små hundar till de kejserliga hoven i Kina, ända till det kinesiska rikets undergång 1908. Dessa små hundar var "lejonhundarna". Buddismens högsta symbol, det mest fruktade av alla djur.

Apsons uppgift är att agera vakthund och med ett bestämt och kort voff tala om att någon närmar sig. Rasen får inte förknippas med någon "skällighet" utan snarare en klar värdighet i sitt varningsskall. Deras utmärkta hörsel har gjort Apsos ovärderliga som "vakthundar". När ovälkomna

närmat sig, så har man kunnat släppa de Tibetanska Mastiffarna, som legat utanför huset, för att försvara sig mot de ovälkomna gästerna. Ett ovärderligt samarbete i dessa isolerade trakter.

Denna hund kunde inte köpas men då och då skänktes de bort, gärna i par, till dignitärer som besökte klostret.

De första exemplaren kom till England så tidigt som 1854, men vann tydligen inte tillräcklig uppmärksamhet. I början av 1900-talet tog Younghusbandexpeditionen med sig flera små tibetanska hundar tillbaka till England. I denna expedition ingick överste Bailey som kom att spela en avgörande roll för Lhasa Apson etablering i västvärlden. Det har rått stor förvirring när det gäller rasens namn och ett faktum är att få raser har haft så många namn som just Lhasa Apson. Några exempel är; Tibetansk Pudel, Pudel Terrier, Apso, Lhasa Terrier, Tributhund, Lhasa Lejonhund, Tibetansk Tempelhund och Hapa'rh (dvs knähund). När rasen först kom till England kallades den för Bhutia eller Bhutanese, eftersom den fanns i Bhutan och andra bergsländer som gränsar till Tibet.

Den första standarden (gemensam) för de tibetanska raserna skrevs av Mr Jacob (regeringstjänsteman i Indien) i början av 1900-talet. Han publicerade en artikel i Kennel Gazette, där han lovordar rasen Lhasa Apso och då speciellt en tik vid namn Marni. Redan 1902 inser kyrkoherde H.W. Bush (tidig kännare av asiatiska hundraser) att det rör sig om två olika raser; Tibetansk Terrier och Lhasa Apso. Men förvirring är fortfarande stor - alla långhåriga tibetanska hundar benämndes vid denna tid Lhasa Terrier, trots att de varierade både i storlek och typ. 1906 importerades hanhunden Rapso från Shigatze och han blev rasens första tibetanska champion.

Första världskriget sätter stopp för mycket och naturligtvis även andra världskriget, men under första världskriget höll rasen på att dö ut. Under den här perioden förlorade man sina championrättigheter och naturligtvis, inga utställningar hölls ända fram till 1925. 1929 dök namnet Apso upp för första gången och fem år senare blev benämningen Lhasa Apso officiellt erkänt av The Kennel Club. 1928 hade paret Baileys importerat flera hundar från Tibet och aveln kunde starta om på nytt. Visserligen hade Mrs Bailey startat sin uppfödning, men att få tag på bra exemplar var inte så lätt. 1934 kom Lady Brownrigg tillbaka från Kina med ett par små lejonhundar eller Shih-Tzu. Man förstår att det rådde stor förvirring när det gäller de östasiatiska hundarnas entré i västvärlden. Lady Brownrigg förstod att hennes hundar tillhörde rasen Shih-Tzu, men de fick namnet apso vid ankomsten till England. När så Shih-Tzun ställdes ut för första gången 1933, insåg man att detta var två skilda raser. Med hjälp av den dåvarande ordföranden för Engelska kennelklubben, Mr Croxton-Smith, kom den något högre typen med smalare skalle och längre nos att kallas Lhasa Apso. Detta namn ändrades i slutet av 1950-talet till Tibetansk Apso, men 1970 fick rasen sin gamla benämning igen. Det var inte bara storleken man tvistade om vid den här tiden, utan även färgen. En del påstod att en äkta Apso är endast goldenfärgad, men man gav med sig till sist och godkände de flerfärgade hundar som man tidigare hade ansett som inte renrasiga exemplar.

Andra världskriget blev som sagt mer än svårt. Man parade med det som fanns, vilket resulterade i mycket stark inavel då inget avelsmaterial fanns att tillgå. Trots detta lyckades man att bygga en stam på återstoden av de hundar som fanns att tillgå. Den hårt inavlade stammen i norra England som parades med den mer finlemmade stammen i södra England, som även den var säkerligen mycket starkt inavlad. Med importer från USA lyckades dock man återuppbygga rasen.

Grundarna i USA var Mr och Mrs Cuttings som 1933 fick ett par Lhasa Apsos i gåva av Dalai Lama och därmed lade grunden för rasen i USA. Mr och Mrs Cuttings hade deltagit i Rooseveltexpeditionen på 1930-talet. Kennel Hamilton var prefixet. Tyvärr uppstod en lika förvirrad situation som i England. 1936 ställdes en Lhasa Apso ut för första gången i USA (The Westminster, New York). Lhasa Apso tävlade i terriergruppen mellan 1936 till 1955 för att 1956 tävla i "non-sporting group" där den



numera återfinns. 1944 fastställdes namnet Lhasa Apso i USA. Mellan 1937 och 1950 kom sju hundar till USA med, låt oss säga, tvivelaktig härstamning om dom varit Lhasa Apsos. Dom var i själva verket Shih-Tzus, som kom att hamna i Lhasa Apso linjerna. Dessa avlade man in i den amerikanska Lhasa Apso stammen.

Sverige

1965 kom rasen till Sverige. Det var Marianne Baurne (kennel Krysans) som importerade två hundar från England. Marianne som födde bl a upp Tibetansk Terrier, tog in Cheska Yang Tru (hane) och Dryhill Tansi (tik). Året efter kom två importer till, Shaggy Wonder Peng Ming (hane) från Belgien och Brackenbury Lhamo (tik) från England. Dessa hundar lade grunden till den svenska aveln. 1967 kom tiken Montsweag Chumulary Chumbi från USA, parad med Rondelay Chuk Tuk. Ett flertal importer skedde under tidsperioden 1965 - 1970 och på det sättet lyckades rasen få sitt fäste i norra delen av Europa.

Övergripande avelsmål för rasen

Det är vårt ansvar att förvalta denna hundras såsom det tibetanska folket förvaltat den i århundraden och låta den bibehålla sin sundhet och exteriör utan överdrifter.

- Användning av hundar i avel som **inte** uppnått 24 månaders ålder **bör inte ske utan skälig anledning. Anledningen ska rapporteras** till klubbens avelsfunktionär.
- 100 % varje enskild parning ska inte överstiga 6,25 % i enlighet med SKK:s regler.
- 100 % av alla DNA sänds till SKK, så att vi har en överblick över vårt rasmaterial.

Rasens population/avelsstruktur

Nulägesbeskrivning

Registreringar enligt Svenska Kennelklubben 1965 – 2018

Inom () anges varav antalet importer.

1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
2 (2)	9 (2)	21 (2)	26 (3)	75 (4)	85 (1)	88 (1)	143 (5)	139 (3)	139 (4)
1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
230 (3)	210 (4)	184 (3)	240 (9)	213 (3)	140 (2)	196 (0)	157 (2)	217 (4)	182 (3)
1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
145 (4)	224 (1)	197 (5)	212 (6)	230 (7)	201 (5)	178 (3)	188 (1)	138 (0)	136 (2)
1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
134 (1)	152 (6)	93 (3)	117 (7)	86 (1)	118 (2)	128 (6)	121 (1)	131 (7)	151 (6)
2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
206 (11)	175 (7)	175 (9)	197 (9)	183 (14)	131 (6)	175 (5)	129 (3)	92 (4)	105 (9)
2015	2016	2017	2018						
81 (9)	105 (11)	77 (8)	87 (4)						

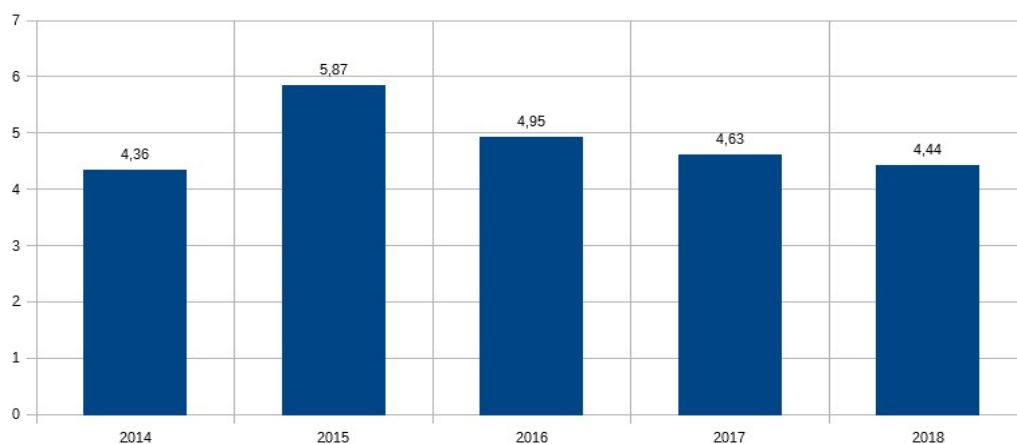
1978 var "all time high" för Lhasa Apso i Sverige då det registrerades 240 hundar, men redan 1975 registrerades 230.

Under åren fram till i början av 90-talet behövde man inte registrera hela kullen utan kunde själv välja vilka man önskade registrera eller välja att inte registrera. Detta gör att man tyvärr inte har fullständiga kulluppgifter under åren 1965 - 1990.

Man bör betänka att:

Under perioden 2014 – 2018 har det registrerats i medeltal 91 hundar per år. (En minskning med 73 % mot föregående åtta år.) Vad orsaken till detta är råder en viss osäkerhet om. Vi ser många blandraser där Lhasa Apso ingår och tyvärr säljs dessa till höga priser. Antalet importer ökar under perioden 2014 - 2018, vilket är positivt för rasen och ligger i linjen med våra mål i RAS.

Valpar i medeltal per kull 2014 - 2018



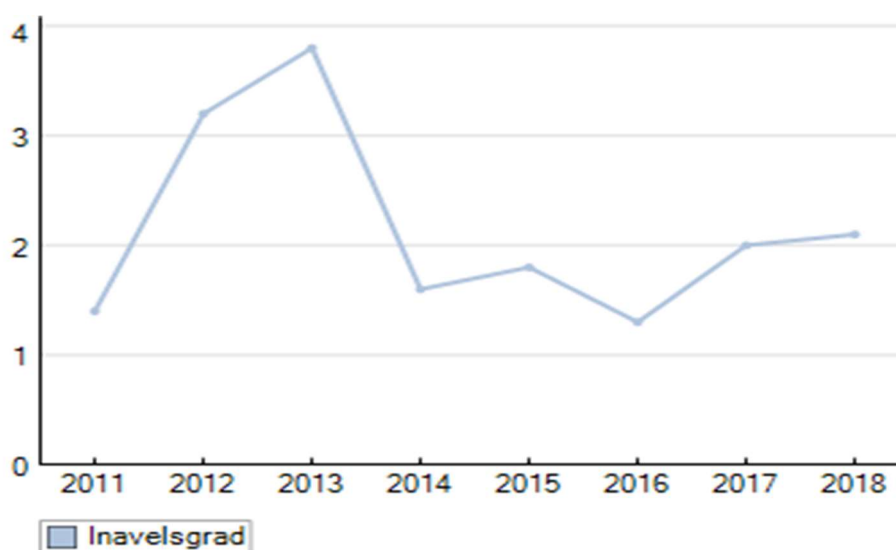
Perioden 2014 – 2018 har vi 4,85 valpar i medeltal per kull. Antalet valpar i medeltal skiljer sig marginellt mot föregående perioder (2000 – 2005 = 4,3 och perioden 2006-2010= 4,2, 2011-2013 = 4,83).

Inavelstrend (inavelsökning), fördelning parningar

Inavelsgrad i medeltal

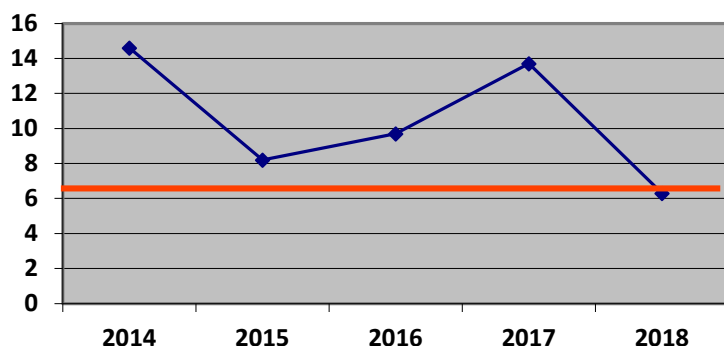
För att en ras skall ha en hållbar utveckling bör inavelsgraden per kull vara låg.

Den högsta inavelsgraden hos Lhasa Apso återfinns 1982 och var på 38,9 %. I dag är det inte tillåtet att genomföra de parningar mellan nära släktingar som en gång i tiden var så populära. Men man skall vara medveten om att kännedomen om inavels konsekvenser inte var allmänt känd när dessa parningar genomfördes.



Ovanstående är hämtat från SKK Avelsdata och anger ett medeltal för åren 2011-2018.

Medvetenheten om inavel och dess risker har ökat och i dagsläget ser vi aldrig de nivåer på valpkullar som fanns under 60-, 70- och 80-talet.



Ovanstående diagram anger den verkliga inavelskoefficienten för åren 2014 – 2018 (blå linje). Den röda linjen anger 6,25 % vilket är den inavelsgrad vi maximalt skall hålla oss till (motsvarande kusinparning). Tyvärr har vi två avvikelser 2014 (14,6 %) och 2017 (13,7 %).

Parningstyp

I avelsdata beskrivs och rangordnas följande parningstyper;

- 1 = mindre än 6,25 %
- 2 = minst 6,25 % men mindre än 12,5 %
- 3 = 12,5 % men mindre än 25 %
- 4 = 25 % inavel eller högre

Parningstyp 2014 - 2018

Parnings-typer	2014	Andel i %	2015	Andel i %	2016	Andel i %	2017	Andel i %	2018	Andel i %
1	18	82	12	86	17	89	14	93	16	89
2	3	14	2	14	2	11	0	7	2	11
3	1	5	0	0	0	0	1	0	0	0
4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa	22	100	14(15)	100	19	100	15	100	18	100

Tyvärr är det lite trist när man 2014 och 2017 har parningstyp 3, när man borde vara medveten om att inavelsgraden inte skall gå över 6,25. Men vi gläds över att så många kullar ligger i den nivå som man eftersträvar.



Användning av avelsdjur, ålder första valpkull, avkommor per avelsdjur, barn-barn

Användning av hanhundar

Citat ur boken Avelsboken, författare Lennart Swenson (SKK:s förlag ISBN 91-7055-312-2)) står följande på sid 27: " En allmän rekommendation som delvis redan tillämpas inom hundaveln säger att ingen hund under hela sin levnad ska producera mer än 5 procent av valparna i sin generation och population.

Matadorer under perioden 2014 – 2018, antal 9 hundar.

Namn	Född år	Svensk-födda valpar	Totalt antal valpar *)
Temple Fontana's Silver Wedding	2011	23	30
Stings All Or Nothing	2014	22	22
Kumi Kian Niko Suave, imp	2012	21	21
Triplemint's Power To Charm	2011	18	23
Lhachris Lhakemoda Sugar'n Spice, imp	2013	16	16
Ozzint's Double Passion	2013	15	15
Black Boots Im Hot Your Not	2010	14	14
May-Tin Flyfly Secret Poppet, imp	2013	14	14
Rebellic's Playboy	2014	14	14

*) Totalt antal valpar inkl ej svenskfödda avkommor som finns i SKKs databas t ex importier och tävlingshundar. Dessa är ej medräknade i statistiken.

Hanhundar perioden 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal kullar	22	15	19	15	18
Anv hanhundar	19	14	16	11	13
Äldst vid parning	9 år	11 år	11 år	7 år	10 år
Yngst vid parning	1,2 år	11 mån	1 år	2 år	1 år
Antal lysta efter parning	2 lysta e parning	2 lysta e parning	7 lysta e parning	3 lysta e parning	1 lyst e parning

Den yngsta hanhunden var 11 månader vid parning och den äldsta var 11 år.



Kriterier vid val av hanhund vid parningstillfället under åren 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Anv hanhundar	19	14	16	11	13
Champion	8	7	8	6	9
Cert/ck	7	3	5	6	3
Excellent	1	2	1	0	0
Very good	1	0	0	0	0
Ej utställd	2	2	2	4	1

Vi kan konstatera av ovanstående tabell att man under denna period i större utsträckning valt hanhundar som någon gång ställts ut innan parning.

Tikar i avel

Tikar perioden 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal kullar	22	15	19	15	18
Antal använda tikar	20/21	15	18	15	15
Äldst vid parning	7 år	5 år	9 år	8 år	5 år
Yngst vid parning	2 år	2 år	1,6 år	2 år	2 år
Antal lysta efter parning	5	3	4	3	1

Kommentar till ovanstående tabell: Tyvärr ser vi fortfarande tikar som parats innan 24 månaders ålder och dessutom förekommer fortfarande att man lyser tiken efter parning.

Kriterier vid val av tik vid parningstillfället 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal anv tikar	20/21	15	18	15	15
Champion	6	5	3	3	3
Cert/ck	6	4	3	5	5
Excellent	5	1	2	0	2
Very good	0	1	1	1	1
Ej utställd	3	4	9	6	4

Debutålder i avel

Enl P-E Sundgren vid avelsanalysen som genomfördes på Lhasa Apso 2006;

Om man både skall ta hänsyn till exteriör, mentalitet, samt dessutom i någon grad gardera sig mot ärftliga sjukdomar och defekter som debuterar först i vuxen ålder, så blir konsekvensen att hanen bör vara minst 2 - 3 år gammal innan han sätts i avel.

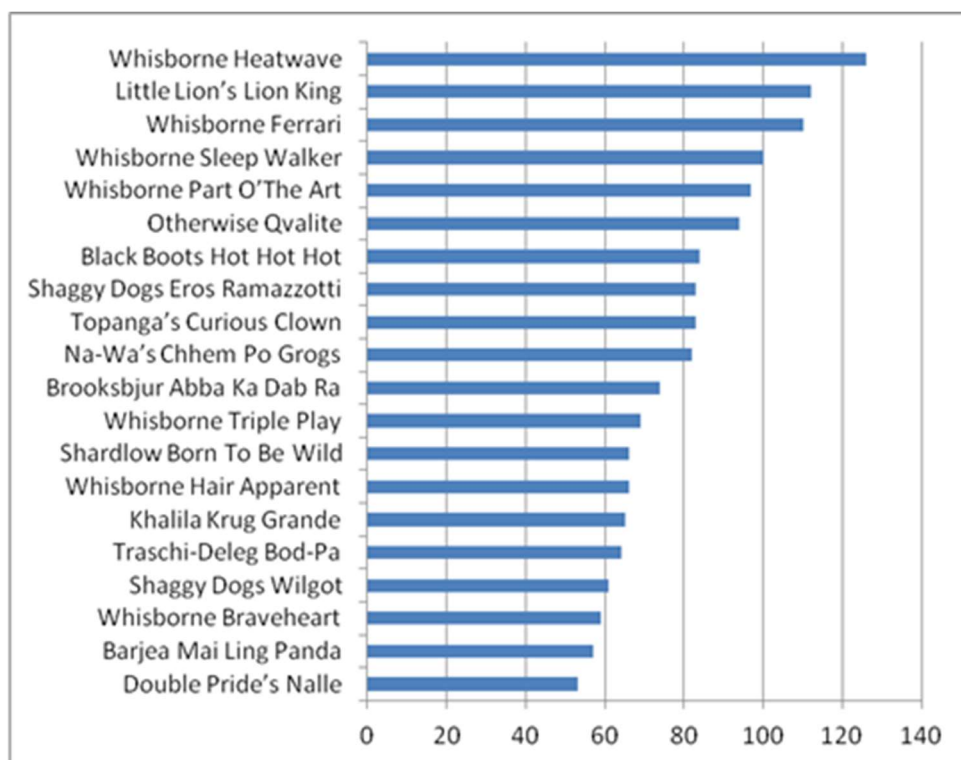
Det är alltid riskfyllt att chansa på att sätta hundar i avel innan de ens själva är vuxna och både fysiskt och mentalt fullt utvecklade.

Andragenerationsproblemet

Enl P-E Sundgren vid avelsanalysen som genomfördes på Lhasa Apso 2006;

Det är relativt lätt att fastställa och upprätthålla rekommendation för maximal användning av enskilda hundar i avel. Betydligt svårare blir det om man ser till härstamning i kommande generationer. En hund eller tik bör inte ha fler barnbarn än det dubbla antalet egna valpar, dvs absolut maximum vid ca 60 och ett önskvärt maximum vid ca 30 barnbarn.

Analys av "farfars-kurva" 2014 – 2018





Reg	Antal svenska barnbarn
F -97 Ch. Whisborne Heatwave , 0,6 % inavelskoefficient, son till Whisborne Part O The Art (10 kullar/44 valpar)	126
F -00 Little Lion's Lion King , 0 % inavelskoefficient, barnbarn till Shaggy Dogs Wilgot (6 kullar/24 valpar)	112
F -05 Ch. Whisborne Ferrari , 3,2 % inavelskoefficient, barnbarn till Whisborne Sleepwalker och barnbarnsbarn till Whisborne Braveheart och Whisborne Hair Apparent (6 kullar/27 valpar)	110
F -99 Ch. Whisborne Sleep Walker , 0 % inavelskoefficient, son till Whisborne Hair Apparent (6 kullar/27 valpar)	100
F -93 Ch. Whisborne Part O'The Art , 3,5 % inavelskoefficient (5 kullar/19 valpar)	97
F -01 Otherwise Qvalite , 0,2 % inavelskoefficient, som till Shaggy Dogs Eros Ramazzotti (4 kullar/18 valpar)	94
F -01 Ch. Black Boots Hot Hot Hot , 1 % inavelskoefficient (6 kullar/29 valpar)	84
F -97 Ch. Shaggy Dogs Eros Ramazzotti , ej komplett stamtavla (7 kullar/39 valpar)	83
F -99 Topanga's Curious Clown , 2 % inavelskoefficient, son till Whisborne Heatwave (11 kullar/36 valpar)	83
F -00 Ch. Na-Wa's Chhem Po Grogs , 1,5 % inavelskoefficient (10 kullar/46 valpar)	82
F -00 Ch. Brooksbyr Abba Ka Dab Ra , ej komplett stamtavla, lånehund från Canada (3 kullar/17 valpar)	74
F -95 Ch. Whisborne Triple Play , 3,5 % inavelskoefficient – dock ej komplett stamtavla (3 kullar/12 valpar)	69
F -00 Ch. Shardlow Born To Be Wild , ej komplett stamtavla, importerades från England till Norge (4 kullar/21 valpar)	66
F -91 Ch. Whisborne Hair Apparent , 33 % inavelskoefficient (3 kullar/11 valpar)	66
F -07 Ch. Khalila Krug Grande , ej komplett stamtavla, lånehund till Sverige (5 kullar/17 valpar)	65
F -97 Ch. Traschi-Deleg Bod-Pa , 6,5 % inavelskoefficient, ej komplett stamtavla, import från Tyskland (2 kullar/10 valpar)	64
F -94 Ch. Shaggy Dogs Wilgot , 2,5 % inavelskoefficient (9 kullar/35 valpar)	61
F -95 Ch. Whisborne Braveheart , 6,3 % inavelskoefficient, hund bosatt i Norge (4 kullar/20 valpar)	59
F -00 Ch. Barjea Mai Ling Panda , 12,5 % inavelskoefficient ej komplett stamtavla, import från USA till Finland (2 kullar/6 valpar)	57
F -96 Double Pride's Nalle , 0,4% inavelskoefficient (6 kullar/21 valpar)	53

Importer

Vi kan glädjande nog se att en spridning av importländer har ökat från år 2014. Antalet importer beräknat från år 2014 till och med år 2018 hamnar på 40 stycken. Finland ligger på topp men vi ska även ha med att flera utav dessa hundar har varit inlånade till Sverige under en tid för reproduktion och därmed fått ett svenskt registreringsnummer.

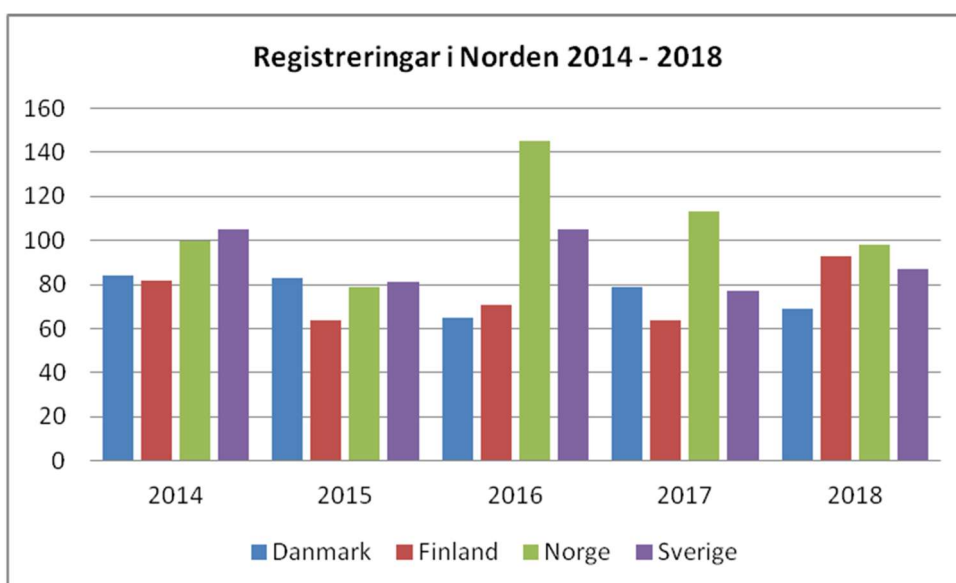
Kuriosa Under åren 1965 till 2005 var de dominerade importländerna England (76 importer) och USA (23 importer). Ett fåtal importer kom under den här första tiden från Danmark (14) och Finland (9). Mellan åren 2006 – 2010 importerades 47 hundar. Det dominerande importlandet under dessa år var Finland som stod för 31,9 %.

Importer under perioden 2014 – 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal (H/T)	9 (7/2)	8 (3/5)	11 (6/5)	8 (2/6)	4 (1/3)

Statistik till import 2014 – 2018:

Imp.land	2014	Imp.land	2015	Imp.land	2016	Imp.land	2017	Imp.land	2018
Finland	2	Finland	2	Australien	1	England	1	Finland	2
Indien	2	Italien	1	Finland	4	Estland	1	Norge	1
Litauen	1	Kroatien	1	Kroatien	1	Finland	1	Polen	1
Norge	2	Litauen	1	Litauen	1	Litauen	1	Summa	4
Polen	1	Makedonien	1	Norge	1	Norge	2		
USA	1	Polen	2	Polen	1	Polen	1		
Summa	9	Summa	8	Slovakien	1	Tyskland	1		
				USA	1	Summa	8		
				Summa	11				



Ovanstående diagram visar antalet registreringar i de Nordiska länderna under perioden 2014 – 2018. Här ligger vi på ungefär samma nivå.

Mål

Kortsiktiga och långsiktiga mål

Genom nyttjande av avelsdjur med olika genetiska bakgrund ges förutsättningar för en så bred avelsbas som möjligt.

En fortsatt kontinuerlig utökning av avelsbasen med fler importörer alternativt utbyten av hundar där nya genetiska linjer ingår kommer att bredda vår avelsbas ytterligare i framtiden.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Djupare information om den starka inavelns effekter måste ske. Samt vikten av att bredda avelsbasen för den genetiska variationen. Lämpligt vid uppfödarmöten, utställningar och andra träffar men även information via sociala medier.

En begränsning av hanhundsanvändningen – hanhundsägare måste även ta ett ansvar gällande reproduktionen. Rekommenderat antal valpar efter en hanhund skall vara max 5 % av 5 års registreringar. Resultatet av hanhundsanvändningen uppdateras kontinuerligt i RAS, sociala medier och medlemsinformation.

Kombinationer bör inte upprepas då det inte gynnar avelsbasen, dvs den genetiska variationen blir oföränderlig.

Hälsa

Nulägesbeskrivning

Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen

Lhasa Apso är en ras som lever mycket länge och anses som en mycket frisk ras. Den äldsta dokumenterade Apson som man känner till, Ch Hamilton La Pung, dog vid 29 års ålder (den 4 juli 1964) och skulle ha fyllt 30 år i november, ägare Elisabeth Finn, New Jersey, USA.

- Rasen har ett hälsoprogram på Nivå 1 gällande PRA – vg se längre fram.
- Rasen har central registrering av resultaten gällande (PNP) Renal Dysplasi (RD).

Ögon

Ögonresultat innan 2006 och ögonresultat 2006 – 2011 baserat på det "gamla protokollet".

	Corneadystrofi Ärftlig	Främre Y-sömskatarakt	Katarakt BP ev ärftligt	Katarakt BP lindrig utbredning ev ärftlig
Innan 2006	1	2	1	0
2006-2011	2	3	0	1
	Katarakt total Ärftlig	Katarakt total, icke ärftlig	Katarakt icke ärftlig	Katarakt ÖP
Innan 2006	1	1	1	12
2006-2011	1	0	8	2
	Katarakt ÖP lindrig utbredning	Katarakt m måttlig utbredning	Linsluxation Ärftlig	PRA generell Ärftlig
Innan 2006	0	1	4	5
2006-2011	2	1	0	1
	Retinopati Misstänkt ärftlig	Öga u.a övrig not	Öga u.a./övrig not lins	Öga u.a./not näthinna
Innan 2006	0	24	16	46
2006-2011	2	0	1	5
	Ögon uppföljning	Öga u.a.		
Innan 2006	3	864		
2006-2011	0	480		

En hund kan ha flera resultat i föregående tabell. När det gäller öga u.a./övrig notering kan detta vara t ex en gammal hund som får en notering om grumling i linsen.

Ögonresultat 2011 – 2013 samt 2014 – 2018, nya protokollet. (Det nya protokollet trädde i full kraft 2012.)

	Corneadystrofi Ärftlig	Distichiasis	Entropion medial	Geografisk RD
2011-2013	1	2	1	1
2014-2018	1	3	0	
	Katarakt, partiell cortex bakre lindrig – ärftlighet kan f.n. ej bedömas	Katarakt, partiell cortex bakre lindrig - Ärftlig	Katarakt, partiell cortex främre Y-söm, lindrig - Ärftlig	Katarakt, partiell cortex främre Y-söm, lindrig – ärftlighet kan f.n. ej bedömas
2011-2013	3	1		1
2014-2018	1		1	3
	Katarakt partiell cortex främre, lindrig – ärftlighet kan f.n. ej bedömas	Katarakt partiell cortex främre, måttlig ej ärftlig	Katarakt partiell cortex bakre, måttlig – ej ärftlig	Katarakt partiell cortex punktformig, lindrig – ej ärftlig
2011-2013	1			1
2014-2018	3	2	1	
	Katarakt partiell cortex, BPK, lindrig - Ärftlig	Katarakt, partiell cortex, ekvatoriell, lindrig - Ärftlig	Katarakt, partiell cortex, ekvatoriell, lindrig - Ärftligheten kan f.n. ej bedömas	Katarakt, partiell cortex, ekvatoriell, lindrig - Ärftlig
2011-2013		1	1	1
2014-2018	1		3	
	Kongential katarakt partiell cortex – ärftligheten kan f.n. ej bedömas	PPM iris-iris, lindrig	Retinopati, misstänkt ärftlig	Vitreusdegeneration
2011-2013	3	2	2	1
2014-2018		2	0	1
	Vitreusprolaps	Övrig medfödd förändring i ögat	Öga u.a.	
2011-2013	1+1		155	0
2014-2018	2	1	265	

PRA (Progressiv = fortskridande, Retinal = näthinne-, Atrofi = förtvining.)

PRA, progressiv retinal atrofi, är ett samlingsnamn för en grupp ögonsjukdomar som ger liknande symptom. En av dessa PRA-varianter kallas för PRA4 och förekommer hos Lhasa Apso. PRA4 anses vara en sen form av PRA och har diagnosticerats hos hundar som är 5-9 år gamla. Symtomen är initialt sämre mörkerseende och nattblindhet, slutstadiet är blindhet. Ögonlysning kan avslöja klinisk PRA, men påvisar inte anlagsbärare eller genetiskt affekterade individer som ännu inte blivit klinisk drabbade.

1996 uppdagades PRA inom rasen. Redan 1991 fanns ett fall av PRA som tyvärr inte nådde fram till uppfödarna. Kanske förstod man inte vidden av det hela.

Rasen fick ett hälsoprogram på Nivå 3 som startade den 1 januari 1999 och gällde till hösten 2018. Under perioden 1996 till 2018 hade man funnit 6 fall av PRA i Sverige.

Sedan 2017 tillhandahåller Animal Health Trust, AHT, i Storbritannien ett DNA-test för mutationen, med vilket hundarna kan klassas som normala/fria, anlagsbärare eller genetiskt affekterade av PRA4. Anlagsbärande hundar kan dock, tack vare DNA-testet, användas i avel tillsammans med normal/fri hund och kan därmed utgöra en viktig resurs i avelsarbetet.

Oktober 2018 - SKKs avelskommitté beslutade, efter ansökan från specialklubben, om hälsoprogram på Nivå 1 avseende DNA-resultat för PRA4 hos Lhasa Apso. Beslutet innebär central registrering av testresultat avseende PRA4 hos rasen, men inget krav på DNA-test inför avel. I samband med införande av registrering av DNA-test avseende PRA4 reviderades även rasens hälsoprogram till Nivå 1 avseende PRA baserat på ögonlysning, dvs att kravet på ögonlysning togs bort.

Tyvärr sänder inte alla som testat sina hundar in resultaten till SKK. Vidare har SKK avelsdata inte korrekta länkar till resultaten då det finns hundar som sänt in resultat men som inte kommer upp då man söker på listor PRA4 resp hälsa.

Vi har kännedom om följande resultat gällande DNA testade hundar för perioden september 2017 t.o.m. december 2018.

Fria – 37 hundar

Anlagsbärare – 6 hundar

Klubben rekommenderar dock fortsatt lysning före första parning och lämpligen vid 3, 6 och 9 års ålder, då det kan uppdagas andra ögonsjukdomar än andra former av PRA som vi behöver få kännedom om.

Klubben ber vidare alla som DNA-testat att sända in sina resultat till SKK.

Renal dysplasi

Lhasa Apso har central registrering av resultaten.

15 fall av PNP/RD finns registrerade i rasen, varav två under perioden 1996 - 2005.

Majoriteten av fall ligger mellan 2 mån - 6 mån.

I april 2011 uppdagades ett fall där en hund på nästan 7 år hastigt insjuknade i PNP/RD.

Från SKK: "Tidigare har man i Sverige använt begreppet "juvenil progressiv nefropati (PNP) för denna sjukdom hos hund. Med PNP avses en kronisk, fortskridande njursjukdom som drabbar unga individer, men internationellt används dock begreppet PNP mer övergripande och omfattar ett flertal olika kroniska, fortskridande njursjukdomar, inte enbart renal dysplasi. Sjukdomen kallas nu därför inte PNP utan renal dysplasi (RD), vilket är en mer beskrivande och specifik benämning.

Den onormala utvecklingen av njuren (själva grundorsaken till sjukdomen renal dysplasi) sker redan hos fostret i livmodern eller hos den nyfödda valpen. När njurarna är färdigutvecklade ca 1-2 månader efter födelsen, kan denna utvecklingsrubning inte uppkomma. De sekundära förändringarna fortsätter dock att fortskrida, varvid njurarnas funktion successivt minskar.

Sjukdomen utvecklas i olika takt hos olika individer, men det vanliga är att hunden drabbas av kronisk njursvikt och dör (eller avlivas) mellan 4 månader och 2 års ålder.

Det kan finnas olika orsaker till renal dysplasi, men i de fall sjukdomen drabbar många hundar inom en ras och hundar som är släkt med varandra, kan man dra slutsatsen att det sannolikt är en genetisk förändring som ligger bakom. Arvsgången har inte kunnat fastställas men eftersom sjukdomen är allvarlig kan följande rekommendation tillämpas i avelsarbetet: Affekterade individer, deras föräldrar och eventuellt producerad avkomma bör ej användas i avel.

Ett forskningsprojekt avseende renal dysplasi pågår för närvarande vid Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.”

Inga föräldradjur till PNP fall skall användas i avel. För att få större kunskap om PNP eller RD är det viktigt att varje Lhasa Apso som avlivas på grund av njursjukdomar får njurarna obducerade och att en njurbiopsi blir gjord för att kunna fastställa om det rör sig om PNP/RD eller någon annan njuråkomma. Resultatet av den utförda mikroskopiska undersökningen meddelas förutom till remitterande veterinär vid Sveriges Lantbruksuniversitet.

Förekomst av hälsoproblem, sjukdomar och/eller defekter; enkäter, officiella resultat i Avelsdata, försäkringsstatistik

Två hälsoenkäter har genomförts mellan 2000 – 2011. Ett fåtal problem med öroninflammationer och cherry eye har framkommit.

Vi har kontaktat flera försäkringsbolag som tyvärr inte har återkommit till oss. Försäkringsstatistiken känns även otillförlitlig, då många försäkringsbolag registrerar blandning med Lhasa Apsos som renrasiga Lhasa Apsos.

Prapso

Kommer från ”Perhaps an Apso” (översatt – kanske en Apso). Mycket mer än sällan så föds korthåriga Lhasa Apsos efter helt renrasiga föräldrar. Dom blir korthåriga och ser mer ut som en Tibetansk Spaniel. Dom har betydligt kortare hår på huvudet och på benen än vad en Lhasa Apso har som normalt. Men som sagt – mycket, mycket ovanligt. Förekommer även hos Shih Tzu och Tibetansk Terrier.

Förekomst av reproduktionsproblem

I rasen förekommer inga kända reproduktionsproblem.

Mål

Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål

Att även i framtiden verka för att behålla friska, trevliga och rastypiska Lhasa Apsos som lever länge.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Hane och tik skall ha uppnått en ålder av 24 månader innan parning. Detta för att främja mental mognad och att eventuella sjukdomsanlag ska hinna ge sig tillkänna. Öppenhet och diskussioner runt eventuella hälsoproblem bör hållas på medlemsmöten/konferenser.

- Eventuell uppkomst av sjukdomar och defekter skall rapporteras till klubbens avelsfunktionär för ökad kunskap om sjukdomar och defekter inom rasen.

Mentalitet

I standarden för Lhasa Apso står följande under bakgrund/ändamål: "Tidiga exemplar av rasen var alltid mycket vaksamma. De observanta hundarna gjorde det omöjligt för främlingar att nalkas utan att bli uppmärksammade. En viss vaksamhet mot främlingar kan fortfarande noteras hos Lhasa Apso." Samt under avsnittet uppförande/karaktär: "Lhasa Apso är glad och självsäker med alert och stabilt temperament men något avvaktande mot främlingar."

Från att ha varit en ras med mycket vaktinstinkt och en mera utpräglad reserverad hållning mot främlingar än idag, så kan vi nog konstatera att Lhasa Apson genom avelsarbetet gått mot en ännu bättre riktning och fungerar idag utmärkt i det moderna samhället.

Lhasa Apson är en väldigt positiv och lojal hund. Vissa individer kan dock behöva lite tid vid första kontakt med obekanta människor medan andra helt oreserverat springer fram till vem som helst. Det är ett särdrag hos alla de tibetanska raserna att inneha en viss misstänksamhet. Understrykas bör dock att tecken på aggressivitet eller nervositet, oavsett situation, är helt otypiskt.

Rasen har generellt en väl utvecklad vaktinstinkt och markerar genom att skälla om den till exempel hör något främmande ljud utanför bostaden.

Om en Lhasa Apso upplever en hotfull situation med andra hundar och då i synnerhet med andra raser kan den anse sig själv svår att besegra.

Självklart ska uppfödare av rasen vara noggranna och i aveln endast använda mentalt utmärkta och trevliga individer som inte visar några tecken på aggressivitet eller nervositet.

När detta skrivs är nog den allmänna uppfattningen inom rasen att det under den närmsta framtiden finns viktigare saker att sätta fokus på som till exempel exteriör.

Vid en genomgång av de senaste tio årens kritiklappar finns endast en handfull hundar som erhållit ett nedsatt pris p.g.a. någon form av avvikelse från måttet "en viss misstänksamhet". Vi inom rasen känner i dagsläget ingen oro för detta, men skulle denna siffra öka kommer vi att arbeta aktivt för att bibehålla vårt idag, mycket stabila temperament.

2012 – Satte vi ett mål att verka för att få ihop de 20 hundar som krävdes för att den nya testen = BPH testen (Beteende- och personlighetsbeskrivningen hund) även skulle fungera för vår ras. Tyvärr nådde vi inte detta mål p.g.a. olika anledningar (bl.a. högkostnad för test och svårt att få tillgång till att testa).

2015 testades 2

2016 testades 5

2017 testades 1

2018 testades 2

Nulägesbeskrivning?

I nuläget ser vi inga problem med mentaliteten .

Mål

Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål

Att fortsätta arbetet med att bibehålla den typiska mentaliteten utan att göra avkall på en socialt positiv attityd, trygg och vänlig med hög uppmärksamhet, som är betecknande för rasen idag.

Mål: Att få fram 20 hundar till BPH beskrivning.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Uppfödare bör endast i sitt avelsarbete fortsätta att använda avelsdjur med typisk mentalitet. Detta är av största betydelse för att hundarna skall må bra och fungera hos sin ägare.

- Genom artiklar i **Medlemsnytt** som rör hundars beteende kan dialog och samsyn skapas, inte minst mellan uppfödare.
- Information om BPH för att motivera uppfödare till dokumentation av rasens mentala status.

Exteriör

Nulägesbeskrivning

Exteriörbedömning

Tittar vi på januari 2014 tom december 2018 finns 2264 registrerade utställningsresultat. Det delades ut 2.084 Excellent (92 %) och 1.670 ck:n (74 %), vilket innebär att vi fortfarande, med största sannolikhet har fullföljt alla rimliga krav på exteriör standard.

Domarkonferensen hösten 2008

Från denna konferens kan man i protokollet finna följande kommentarer:

Helhetsintryck: Lhasa Apson skall vara välbalanserad och stabilt byggd med riklig päls. Det är en ras som utvecklas långsamt.

Det är mycket viktigt för en Lhasa Apson att ha en bred underkäke, rak rygg och en bra balans.

Uppförande/karaktär: En Lhasa Apso är reserverad, sitter gärna ner och tittar sig omkring. Rasen får dock aldrig vara aggressiv, skygg eller rädd.

Huvud: Skallen ska vara måttligt smal. Mycket viktigt med ett stop, ögonen ska vara framåtriktade och ögonvitan får inte synas. De skall ha en ifrågasättande/tänkande blick.

Nospartiet är bättre att mäta genom en del nosparti till två delar skalle än att rikta in sig på centimetrar. Nospartiet ska vara tillräckligt brett och väl utfyllt under ögonen och ha en väl markerad haka.

Bett: Omvänt saxbett med fullt tandantal är önskvärt för rasen ska få det rätta uttrycket. Rasen tappar sina mjölkttänder sent.

Öronen ska vara hängande med rikliga behäng, de ska vara placerade mellan skallens övre plan och ögonens placering och ganska långt bak på skallen.

Halsen ska vara medellång, väl ansatt i skuldrorna.

Kroppen: Det är viktigt att en Lhasa Apso är lätt rektangulär, med en lång bröstkorg som är välvd och nå ner till armbågarna. Ett vanligt fel i rasen är korta bröstkorgar. Vanligt fel på skuldrorna är att de är för branta eller framskjutna.

Länden ska vara kort och rasen skall ha en "rumpa" som är muskulös och väl utvecklad.

Svansansättningen ska vara hög. En platt buren svans förstör helheten.

Frambenen ska vara så raka som möjligt och vara rikt behårade. Ett önskat välutvecklat förbröst kan försvåra att få de önskade raka frambenen.

Tassarna ska vara s.k. "kattfot" med starka trampdynor. En Lhasa Apso står på hela trampdynan och inte på tårna.

Rasen ska vara bra pigmenterad oavsett vilken färg den har.

Rörelserna ska vara fria och lediga med kraftigt påskjut. Dock ska steget vara utan höga bakbensrörelser, jfr Shih Tzu. Problem finns med korta och ostabila frambenssteg och bakbensrörelser.

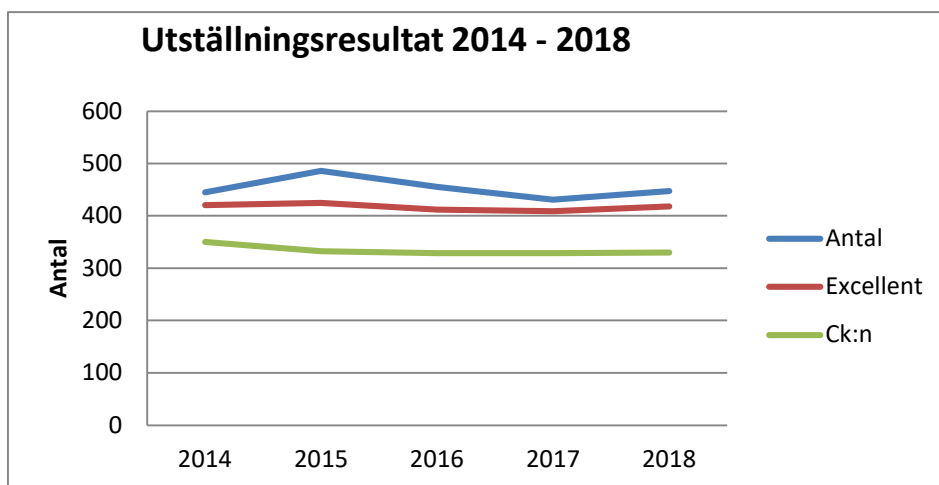
Pälsen består av täckhår och underull. Täckhåret ska vara långt, tungt, rakt och hårt. Underullen ska vara måttlig. Huvudet ska ha riklig behåring som faller ner över ögonen. Den ska ha även ha kraftig mustasch, kind- och hakskägg. Ben, tassar och svans ska också vara rikligt behårade.

Konstaterades att följande problem finns hos rasen:

- För smala underkäkar.
- Branta skuldror ger felaktig ansättning av halsen.
- Mankhöjden tenderar att bli alltför hög.
- Alltför många hundar med långa och smala nospartier.
- Se upp för hörntänder som växer upp i gommen = 0 pris.
- För krokiga framben vilket ger en sluttande rygglinje (bakhög).
- Över- och undervinkling är lika fel.
- Kort steglängd fram.

Utställningar 2014 – 2018

- Nedanstående resultat gäller endast hundar som tävlat officiellt (SKK alt SvKTR) under perioden 2014 – 2018.



- Antalet starter vid utställningar under perioden 2014 – 2018 ligger på ungefär samma nivå. Mellan 431 – 486. Med tanke på antalet utställda hundar och antal ck:n borde rasen hålla det exteriöra måttet.

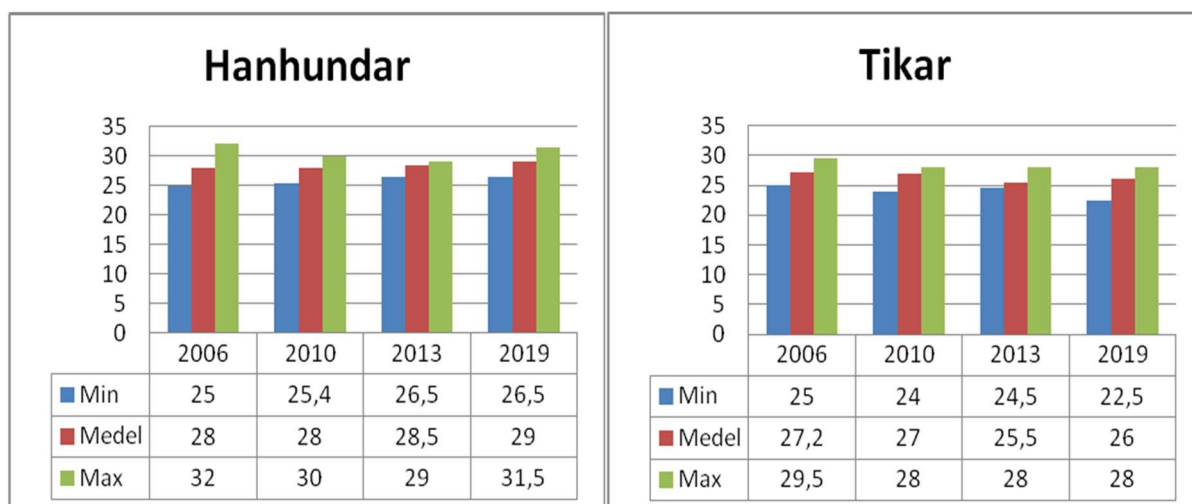
Mätning av Lhasa Apso

Vi har med jämna mellanrum (på frivillig basis) mätt Lhasa Apsos på våra klubbutställningar. Resultatet nedan baseras på hundar from öppen klass (24 månader), även om vi även mätt hundar som är yngre. 2006 deltog 47 hundar, 2010 mättes återigen 33 hundar och 2013 mättes 10 hundar vid endast ett tillfälle. 2013 deltog endast svenska hundar, vid tidigare mätningar har även norska hundar mätts. 2019 mätte vi 32 hundar vid tre tillfällen på klubbutställningar. Naturligtvis beror mätresultaten på vilka individer som mäts.

Vi har vidare kunnat konstatera att hundarna sjunker i höjd vid ca 10 – 12 år, precis som vi människor.

Upplever att vi är mera observanta när det gäller storleken på våra hundar sedan mätningarna startade.

Resultat från mätningar 2006, 2010, 2013 och 2019



Exteriöra överdrifter

I dagsläget bör vi se upp med den utvecklingen vi nu ser på rasen gällande proportioner och överdrifter i exteriören så som; högställdhet, sluttande rygglinjer, för korta ryggar, beakta hundar med extremt mjuka pälsar, platta svansar vilket stör de korrekta proportionerna. Beakta även rätt pälskvalité då mjuka pälsar blir allt vanligare. Samt att det viktiga orientaliska uttrycket bibehålls och den så typiska underläppen som tillsammans med ögonens form och placering ger det korrekta uttrycket.

Mål

Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål

Det främsta målet vad avser rasens exteriör är att behålla den genomgående höga kvaliteten, inom de ramar som rasstandarden föreskriver med fortsatt uppmärksamhet på storlek och exteriöra överdrifter som beskrivs i föregående stycke.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

De förekommande exteriöra avvikelserna inom rasen är av den art att de inte föranleder några speciella åtgärder förutom en fortlöpande diskussion och information inom uppfödarleden och med domarkåren. Bägge grupperna bör beakta standardens beskrivning av måttlighet och gemensamt arbeta mot exteriöra överdrifter och uppmärksamma hundarnas storlek.

Rasen skall mätas vart tredje år för att följa storleksförändringarna på t ex klubbens utställningar.

För att bibehålla och bevaka den nivå på exteriör som vi har idag, skall vi i första hand öka antalet utställningsbedömda hundar, framför allt då det gäller tikar som används i avel.

Summering (sammanfattning)

Prioritering av viktiga kortsiktiga och långsiktiga mål

Informera omgivningen hur gammal rasen är och hur viktigt det är att vi fortsätter att förvalta denna, sunda, friska ras.

Plan för fortsatt arbete i klubben

Att fortsätta arbeta för att sprida information om rasen, verka för sund avel. Öppenhet och öka medvetenheten om vikten att utställningsmeritera framför allt avelsdjur.

Bibehålla rasen för kommande generationer.

Källhänvisningar

- Avelsboken, författare Swenson, SKK:s förlag
- Doggy Rapport
- Lhasa Lore, författare Sally Ann Vervaeke-Helf
- Hundar från världens tak, författare Elisabeth Legl
- The Complete Lhasa Apso, författare Norman och Carolyn Herbel



- The Lhasa Apso, författare Frances Sefton
- SKKs avelsdata
- Samt artiklar på internet.